

بررسی عوامل موثر بر مهارت های بالینی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جهرم

نویسندگان:

لیلی مصلی نژاد*^۱، سعید سبحانیان^۱، صدیقه نجفی پور^۲

۱- بخش پرستاری، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی جهرم

۲- مرکز توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جهرم، جهرم، ایران

فصلنامه دانشگاه علوم پزشکی جهرم، دوره هشتم، ویژه نامه آموزشی، ۱۳۹۰

چکیده:

مقدمه: تاکید دانشگاه ها بر آموزش یادگیری، آموزش افراد حرفه ای برای به کارگیری برنامه های آموزشی در پاسخ به نیاز جامعه می باشد. موفقیت آموزش بالینی در گرو این است که مدرسین عوامل موثر بر آموزش بالینی دانشجویان را شناخته و به طور سازنده به کار گیرند.

روش کار: این تحقیق یک مطالعه مقطعی روی تمام دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی جهرم در مقاطع مختلف تحصیلی بود که به روش سرشماری انجام شد. جمع آوری داده ها از طریق پرسش نامه در پنج حیطه عوامل محیطی، عوامل مرتبط با دانشجو، عوامل مرتبط با مدرس، راهبردهای یاددهی- یادگیری و عوامل روانی اجتماعی بود که در یک طیف لیکرت پنج قسمتی طبقه بندی و سپس شاخص ها در هر حیطه به ترتیب نمره اهمیت محاسبه شدند.

یافته ها: نتایج تحقیق نشان داد میانگین نمره دانشجویان در سه حیطه عوامل محیطی، عوامل روانی اجتماعی و عوامل مرتبط با مدرس بیش تر از دو حیطه دیگر یعنی راهبرد های یاددهی- یادگیری و عوامل مرتبط با دانشجو بود.

بحث و نتیجه گیری: پیشنهاد می شود به منظور ارتقا و تسهیل مهارت آموزی دانشجویان در بخش های بالینی، عوامل موثر بر آموزش بالینی در برنامه ریزی های آموزشی مد نظر قرار گیرد.

واژگان کلیدی: دانشجو، مهارت های بالینی، نگرش

مقدمه:

ارتقای آموزش و یادگیری برای به کارگیری برنامه های آموزشی در پاسخ به نیازهای جامعه مورد تاکید محیط های دانشگاهی است. این محیط ها باید فراهم کننده تجربیات یادگیری واقعی بوده و دانشجویان را برای فعالیت حرفه ای آماده کنند.

برای آموزش و یادگیری موفق نیاز است که آموزش دهندگان، عوامل تاثیر گذار بر آن را درک کرده و به گونه ای مطلوب از

آن بهره برداری کنند. این عوامل عبارتند از:

۱- نقش، دانش، بینش و مهارت های مدرس

۲- نقش، تجارب و اندوخته های فراگیران

۳- شرایط خارجی تسهیل کننده فرایند یاددهی- یادگیری

۴- نوع تعامل بین مدرس و فراگیران [۱]

ادعای مدرسین آموزش بالینی، تبدیل دانشجویان مبتدی به افراد حرفه ای می باشد. برای تحقق این امر لازم است فرآیند تبدیل به گونه ای طرح ریزی شود که به دانشجویان در چگونگی جمع آوری، تفسیر اطلاعات و ترکیب یافته ها کمک

* نویسنده مسئول، آدرس: جهرم، بلوار استاد مطهری، دانشگاه علوم پزشکی جهرم، دانشکده پرستاری

تلفن تماس: ۰۲۴-۳۳۳۱۵۲۳ تلفن همراه: ۰۸۱۳-۰۹۱۷۷۹۲ پست الکترونیک: mossala-l@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۰/۰۶/۲۳

تاریخ اصلاح: ۱۳۹۰/۰۵/۲۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۰۵/۰۸

– کمبود تجانس و عدم تداوم برنامه های آموزشی بالینی در مقایسه با سایر برنامه های آموزشی [۵ و ۶].

در این راستا برخی پژوهشگران به بررسی وضعیت آموزش بالینی، مقایسه مشکلات آن و ارزشیابی محیط بیمارستان به عنوان مکان و محیط یادگیری بالینی پرداخته اند [۸ و ۹]. این پژوهشگران به عوامل مختلفی چون محیط بالینی، نقش فراگیران، عوامل مرتبط با مدرس و برنامه ریزی آموزشی اشاره کرده اند. همچنین پاره ای از تحقیقات، ضمن تاکید روی موارد اشاره شده فوق، بر توجه برنامه ریزان آموزشی به دیدگاه مدرسان و دانشجویان در راستای ارتقای کیفیت آموزش تاکید کرده اند [۷].

با توجه به مشکلات آموزش بالینی در کشور و نظر به محدودیت امکانات و مشکلات عمده آموزش بالینی در دانشگاه ها و به خصوص دانشگاه های کوچک، این تحقیق با هدف بررسی و شناخت مشکلات آموزش بالینی دانشجویان و عوامل موثر بر آن از دیدگاه دانشجویان با بهره گیری از منابع و شبیه سازی یک پرسش نامه بومی انجام شد. امید است از طریق شناخت این عوامل بتوان زمینه های یادگیری موثرتر را در محیط های بالینی فراهم کرد.

روش کار:

در این مطالعه تحلیلی، عوامل موثر روی مهارت های بالینی دانشجویان پرستاری به روش نمونه گیری آسان از دانشجویان بخش های مختلف بالینی بررسی شد. تعداد ۸۰ دانشجوی مقاطع مختلف تحصیلی در این مطالعه شرکت داشتند. بر اساس مطالعات انجام شده، پنج حیطه کلی در خصوص آموزش بالینی اثربخش شناسایی و پس از تعیین زیرمجموعه های هر حیطه، پرسش نامه پژوهش طراحی شد. این پرسش نامه، عوامل مرتبط با آموزش بالینی در حیطه های متغیرهای محیطی (۶ سؤال)، متغیرهای مرتبط با مدرس (۱۱ سؤال)، راهبردهای یاددهی- یادگیری (۶ سؤال)، نقش دانشجویان (۳ سؤال) و عوامل روانی اجتماعی مرتبط با بخش های بالینی (۹ سؤال) را می سنجید. سؤالات هر حیطه بر مبنای مقیاس رتبه بندی پنج قسمتی لیکرت از خیلی کم تا خیلی زیاد و به ترتیب با امتیازهای ۱ تا ۵ امتیازبندی شد. اعتبار محتوایی پرسش نامه از طریق اخذ نظر اساتید و کارشناسان آموزش پزشکی تأمین شد و ضریب پایایی آن از طریق محاسبه شاخص پیوستگی درونی آلفای کرونباخ (۰/۸۷) تایید شد.

پرسش نامه حاوی موضوعات مرتبط با راهبرد های موثر برای ارتقاء مهارت های بالینی دانشجویان بود که متغیرهای محیطی، راهبردهای آموزشی، مهارت های بالینی اساتید، نقش دانشجویان و عوامل روانی اجتماعی مرتبط با بخش های بالینی را در بر می گرفت.

کند. همچنین به آن ها یاری دهد تا پروسیجرها (دستورالعمل ها) را ماهرانه انجام دهند و از نظر اخلاقی و مراقبتی برای بیماران به کار بندند. آموزش بالینی باید دانشجویانی لایق و شایسته هم از جنبه هنر و هم از جنبه علم پزشکی تربیت نماید [۲].

از اهداف آموزش بالینی می توان به مواردی چون جمع آوری و ثبت اطلاعات بیماران، انجام ماهرانه دستورالعمل ها، تفسیر داده ها، حل مشکلات علمی و حرفه ای، در اختیار گذاشتن اطلاعات موثق با دیگر اعضای تیم، آشنایی با خدمات و تسهیلات بهداشتی جدید، ارتقاء نگرش نسبت به بیماران و کارکنان خدمات بهداشتی، کسب دانش پزشکی اصیل و کسب نگرش مثبت نسبت به یادگیری مستقل اشاره کرد [۳].

از آن جایی که هدف آموزش بالینی فراهم آوردن فرصت هایی برای دانشجویان است تا بتوانند اطلاعات نظری را با واقعیات عملی پیوند زنند [۴]، بنابراین ارتقای کیفیت آموزش ها می تواند موجب تربیت دانشجویان با کفایت در حیطه های مختلف بالینی شود [۵].

آموزش بالینی وظیفه ای سخت و دشوار برای مدرسین می باشد. مدرسین اغلب ناچارند هم زمان به افراد در سطوح مختلف آموزش دهند و بنابراین استفاده از روش های مختلف آموزشی ضروری است. این روش ها شامل بحث گروهی کوچک در کنار تخت بیمار، بحث گروهی کوچک دور از تخت بیمار، راند بالینی بخش، شرکت فعال در تیم مراقبت کننده از بیماران، تماس مستقل با افراد بیمار (بیماران بستری و بیماران سرپائی)، استفاده از مدل ها، شبیه سازی و ایفای نقش، استفاده از نوارهای سمعی و بصری و بحث در خصوص مشکلات درمانی بیماران می باشد [۶].

یادگیری قابلیت های بالینی، مستلزم کسب تجربه بالینی از سوی دانشجو و تمرین مهارت ها تحت نظارت استاد از طریق مشاهده، مشارکت، انجام رویه های بالینی، استنتاج و اداره بیماران است [۵]. آموزش بالینی یک مدل یادگیری دقیق ادراکی است که متاسفانه به وسیله مشکلات اجرایی خدشه دار شده است. تعدادی از مشکلات بارز آموزش بالینی عبارتند از:

- عدم وجود اهداف و انتظارات واضح و روشن
- تاکید زیاد بر موارد حفظی به جای توسعه نگرش و مهارت های حل مشکل
- مشاهده غیر فعال به جای شرکت فعال فراگیران
- نظارت ناکافی و باز خورد نامناسب
- فرصت های اندک برای ارائه باز خورد و بحث
- آموزش به وسیله احساس حقارت
- اخذ رضایت نامه های غیر رسمی به جای جستجوگرانه از بیماران
- کمبود احترام به خلوت، شان و منزلت بیماران

یافته‌ها:

نتایج تحقیق نشان داد میانگین نمره عوامل محیطی (۰/۷۹) (۴/۴۱)، فاکتورهای روان اجتماعی (۰/۶۵) (۴/۲۴) و مهارت‌های مدرس (۰/۵۷) (۴/۲۳) دارای بالاترین مقادیر میانگین از دیدگاه دانشجویان بوده و سایر عوامل چون مهارت‌های یاددهی - یادگیری و عوامل مرتبط با دانشجو کم‌ترین مقدار میانگین را داشته‌اند (جدول ۱).

مقدار میانگین امتیاز مساوی و یا بالاتر از چهار به عنوان با اهمیت بودن شاخص در نظر گرفته شد و میانگین کم‌تر نیز مبین کم اهمیت بودن و یا بدون تاثیر بودن روی بهبود مهارت‌های بالینی تلقی شد. برای تحلیل داده‌ها به روش آمار توصیفی (توزیع فراوانی داده‌ها و محاسبه ضریب همبستگی) از نرم افزار SPSS استفاده شد.

جدول ۱: میانگین حیطه‌های مختلف موثر بر آموزش بالینی

حیطه‌ها	حداقل	حداکثر	میانگین (انحراف معیار)
عوامل محیطی	۱	۵	۴/۴۱ (۰/۷۹)
عوامل روان - اجتماعی	۱/۸	۴/۸۶	۴/۲۴ (۰/۶۵)
عوامل مرتبط با مدرس	۲/۴۵	۵	۴/۲۳ (۰/۵۷)
راهبرد های یاددهی - یادگیری	۱/۲	۴/۸۹	۳/۷۴ (۰/۵۹)

کردن فرصت تجربه بالینی برای دانشجو از اولویت بیش تری برخوردار بوده است. در حیطه راهبردهای یاددهی - یادگیری، دانشجویان عواملی چون ارائه نقش‌های کلیدی در یادگیری مهارت به دانشجو و معرفی منابع کمکی برای مطالعه را به عنوان عوامل موثر ذکر کرده بودند. در نهایت، در حیطه عوامل مرتبط با دانشجو، علاقه و انگیزه درونی دانشجویان برای یادگیری به عنوان یک شاخص مهم در مهارت آموزی بیان شده است (جدول ۲-۶).

برای عوامل محیطی مواردی چون تنوع بخش‌های بالینی، فضای آموزشی مناسب برای ارائه مهارت‌ها و امکانات آموزشی مناسب برای انجام مهارت‌های بالینی از اهمیت بالاتری برخوردار بوده است. در دسته عوامل روان - اجتماعی عواملی چون پذیرش دانشجو در محیط بالینی و تکریم دانشجویان از جمله عوامل با اهمیت ذکر شده است. در حیطه عوامل مرتبط با مدرس شاخص‌هایی چون صرف وقت برای یادگیری دانشجویان، انتقال اطلاعات مورد لزوم و فراهم

جدول ۲: توزیع عوامل محیطی موثر آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان

عوامل محیطی	خیلی کم تا کم	تا حدودی	زیاد و خیلی زیاد
تنوع بیماران بخش	٪۵/۳	٪۲۳/۸	٪۷۰/۹
تنوع بخش‌های بالینی	٪۳/۲	٪۱۵/۴	٪۸۱/۴
فضای آموزشی مناسب برای ارائه مهارت‌ها	٪۶/۸	٪۲۸/۴	٪۶۴/۸
امکانات آموزشی مناسب برای انجام مهارت‌های بالینی	٪۹/۲	٪۱۹/۲	٪۷۱/۶
وجود امکانات سمعی و بصری و امکانات کتابخانه‌ای	٪۸/۶	٪۳۲/۴	٪۵۹
امکانات محیطی مناسب (هوا - دما - تهویه)	٪۱۷	٪۴۲/۴	٪۴۰/۶

جدول ۳: توزیع عوامل روان- اجتماعی موثر بر آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان

عوامل روان اجتماعی	خیلی کم تا کم	تا حدودی	زیاد و خیلی زیاد
حمایت از دانشجو در ارائه مهارت‌ها	۰	۲۳/۵٪	۷۶/۵٪
فضای روانی حاکم بر محیط	۴/۲٪	۲۳/۳٪	۷۲/۵٪
شخصیت مدرس و نحوه ارتباط وی با دانشجو	۳/۸٪	۱۸/۵٪	۷۷/۷٪
پذیرش دانشجو در محیط بالینی	۱/۵٪	۱۵/۶	۸۲/۹
ارتباط موثر دانشجو - مدرس و کادر درمانی	۲/۹	۲۴/۸	۷۲/۳
تکریم دانشجویان	۰	۱۳/۲٪	۸۶/۸٪
حمایت دانشجویان مقاطع بالاتر از دانشجویان مقاطع پایین تر	۳/۳٪	۳۲/۳٪	۶۴/۴٪
ایجاد انگیزش درونی برای یادگیری	۶/۵٪	۲۹/۲٪	۶۴/۳٪
نگرش مثبت کادر درمانی به مهارت دانشجویان	۱/۲٪	۲۰/۸٪	۷۸٪

جدول ۴: توزیع عوامل مرتبط با مدرس موثر بر آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان

عوامل مرتبط با مدرس	خیلی کم تا کم	تا حدودی	زیاد و خیلی زیاد
اعتماد به نفس مدرس در ارائه مهارت‌های بالینی	۷/۴٪	۳۲/۱٪	۶۰/۵٪
آگاه کردن دانشجویان از اهداف و انتظارات آموزشی	۴/۷٪	۲۴/۹٪	۷۰/۴٪
درگیری دانشجویان در امر مهارت آموزی	۱/۵٪	۲۶/۲٪	۷۲/۳٪
استفاده از راهبرد های جدید آموزش و یادگیری در بخش	۵/۴٪	۳۲/۶٪	۶۲٪
استفاده از شیوه های استاندارد ارزشیابی	۹/۴٪	۱۳/۷٪	۷۶/۹٪
استفاده از تنبیه و تقویت برای ایجاد انگیزه	۷/۴٪	۳۲/۷٪	۵۹/۹٪
پذیرش هویت خود به عنوان مدرس	۷/۹٪	۴۵/۸٪	۴۶/۳٪
صرف وقت برای یادگیری دانشجویان و انتقال اطلاعات لازم	۰٪	۱۸/۹٪	۸۱/۱٪
فراهم کردن فرصت تجربه بالینی برای دانشجو	۲/۲٪	۱۸/۸٪	۷۹٪

جدول ۵: توزیع عوامل مرتبط با راهبرد های یاددهی- یادگیری موثر بر آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان

عوامل مرتبط با راهبردهای یاددهی- یادگیری	خیلی کم تا کم	تا حدودی	زیاد و خیلی زیاد
شرکت فعال به عنوان یک عضو	۸/۶٪	۳۲٪	۵۹/۴٪
تقویت کار تیمی	۴/۸٪	۲۵/۷٪	۶۹/۵٪
استفاده از شیوه های جدید آموزش بالینی	۷/۴٪	۳۲/۷٪	۵۹/۹٪
تسهیل یادگیری و مهارت آموزی دانشجویان	۲/۷٪	۴۵/۷٪	۵۱/۶٪
معرفی منابع کمکی جهت مطالعه	۰	۱۷/۳٪	۸۲/۷٪
ارائه نقش های کلیدی در یادگیری مهارت به دانشجو	۳/۲٪	۱۱/۴٪	۸۵/۴٪
استفاده از شیوه های جدید آموزش بالینی	۳/۳٪	۱۸/۷٪	۷۸٪

جدول ۶: توزیع عوامل مرتبط با یادگیرنده موثر بر آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان

عوامل مرتبط با یادگیرنده	خیلی کم تا کم	تا حدودی	زیاد و خیلی زیاد
علاقه و انگیزه درونی دانشجو برای یادگیری	۰	۱۳/۴٪	۸۶/۶٪
سواد علمی دانشجو در اطلاعات پایه	۵/۸٪	۳۷/۶٪	۵۶/۶٪
شرکت فعال در مهارت آموزی	۴/۸٪	۲۶/۴٪	۶۸/۸٪

بحث و نتیجه گیری:

که ارتباط مثبت معنی داری بین راهبردهای یاددهی- یادگیری و عوامل محیطی با نمره بالینی دانشجویان وجود دارد. در مطالعه ای که توسط ویداس و تاجر برای ارتقاء آمادگی دانشجویان در جلسات یادگیری فعال و استاندارد کردن برنامه آموزشی در امتحان بالینی

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که عوامل محیطی، عوامل روان اجتماعی و نقش مدرس از جمله مهم ترین عوامل موثر بر یادگیری دانشجو در بخش های بالینی هستند. دیگر یافته ها نیز نشان دادند

۳- مدرس راهبردهای مناسب یاددهی - یادگیری را به کار بندد.
 ۴- مدرس از شغل خود لذت برده و به تدریس خود علاقمند باشد [۱۵].

همچنین از آن جایی که این مهارت‌ها، مؤثر و قابل آموزش هستند، مدرسان می‌توانند با آموزش این مهارت‌ها به پیشرفت دانشجویان کمک کنند. مدرس به عنوان تسهیل کننده، نقش برجسته‌ای در توانمندسازی فراگیران در یادگیری مؤثر و کارآمد ایفا می‌کند [۱۶]. مطالعات انجام شده در این زمینه نیز یافته‌های به دست آمده از پژوهش حاضر را تأیید می‌کنند [۱۷ و ۱۸]. با توجه به نتایج تحقیق مشخص شد عوامل محیطی از جمله عوامل ارتباطی و مهارت‌های بالینی کارکنان عوامل مهم و مؤثر بر مهارت‌های بالینی دانشجویان می‌باشند. در خصوص محیط بالینی، مطالعات انجام شده نشان می‌دهند طیف عوامل مرتبط با محیط بالینی بسیار گسترده است و توجه به ابعاد آن از تجهیزات گرفته تا کارکنان، دقت ویژه‌ای را می‌طلبد. این پژوهش‌ها نشان می‌دهند تمام جایگاه‌های بالینی قادر نیستند محیط یادگیری مثبتی را برای دانشجویان ایجاد کنند [۱۹-۲۰ و ۲۱]. نتایج پژوهش فوق و گزارشات دیگر مطالعات بیانگر آنست که در سایه همکاری خوب و مشترک دانشکده با کارکنان می‌توان محیط مساعدی را در بیمارستان ایجاد کرد و نقش این عامل را پررنگ تر نمود [۲۱].

نتیجه گیری: با توجه به نتایج، می‌توان با مد نظر قرار دادن ویژگی‌ها و خصایص فردی فراگیران، استفاده از مدرسین بالینی کارآزموده و متعهد، فراهم نمودن محیط مناسب بالینی از نظر تجهیزات و کارکنان، برنامه ریزی آموزشی دقیق و هدفمند، به کارگیری راهبرد های مؤثر یاددهی - یادگیری و توجه به عوامل روان اجتماعی مؤثر بر محیط‌های بالینی و ارائه بازخورد آن به تمامی دست اندرکاران آموزشی از دانشجو گرفته تا مدیران و برنامه ریزان، آموزش بالینی و به خصوص دانشجویان را که هدف اصلی در آموزش بالینی هستند به سوی آموزش اثربخش تری سوق داد.

تقدیر و تشکر: بدین وسیله از کلیه دانشجویان شرکت کننده در این تحقیق تشکر و قدردانی می‌شود.

درس جراحی انجام گرفت مشخص شد استفاده از جلسات یادگیری فعال به روش آموزشی مبتنی بر مورد، به طور قابل توجهی در گروه مداخله مؤثر است (از ۳۴/۱۸ به ۳۷/۶ درصد و ۴۶/۷ به ۷۳ درصد). همچنین جلسات یادگیری به روش بررسی بیمار باعث افزایش میزان آمادگی دانشجویان برای امتحان درس‌های بالینی شده و از نظر ۹۶/۴ درصد دانشجویان مفید ارزیابی شده است [۱۰]. استفاده از راهبرد های مؤثر آموزش بالینی در برخی از تحقیقات دیگر نیز تأکید شده است. ارتوین بیان کرده است اجرای برنامه‌های استاندارد سازی بیماران یک موقعیت شبه واقعی فراهم می‌کند که در آن دانشجویان می‌توانند مهارت‌های برقراری ارتباط، گرفتن تاریخچه و مهارت‌های انجام معاینه فیزیکی را کسب نمایند [۱۱].

در مطالعه حاضر نقش انگیزه و علاقه دانشجویان (با ۸۶/۶ درصد) به عنوان مهم‌ترین عامل مؤثر در حیطه آموزش دانشجویان مطرح بود. مطالعه‌ای با اشاره به این که حتی غنی‌ترین و بهترین برنامه‌های کارآموزی و آموزش سازمان دهی شده، در صورت عدم ایجاد انگیزه در فراگیران، سودمند نخواهد بود، علاقمندی به رشته، علاقمندی مدرس به آموزش و شایستگی و استعداد در یادگیری بالینی را از عوامل مؤثر بر انگیزه یادگیری دانشجویان بالینی دانسته است [۱۲]. پژوهش‌هایی نیز یافت می‌شوند که معتقدند راهبردهای فراشناختی، تمایل و راهبرد های یاددهی - یادگیری نیز از عوامل مهم یادگیری بالینی هستند [۱۳ و ۱۴]. این مطالعات ضمن تأیید نتایج تحقیق حاضر به اهمیت توجه به حیطه‌های مذکور تأکید دارند. نتایج تحقیق حاضر حاکی از اهمیت استفاده از شیوه‌های جدید آموزش بالینی (۷۸ درصد) و فراهم کردن فرصت تجربه بالینی برای دانشجوی (۷۹ درصد) در فرایند مهارت آموزی است.

در تحقیق حاضر به اهمیت نقش مدرس در آموزش بالینی اشاره شده است و به نقش عواملی چون صرف وقت برای یادگیری دانشجویان و انتقال اطلاعات مورد لزوم، فراهم کردن فرصت تجربه بالینی برای آنان، درگیر کردن دانشجویان در امر مهارت آموزی، استفاده از شیوه‌های استاندارد ارزشیابی و آگاه کردن دانشجویان از اهداف و انتظارات آموزشی، از دیدگاه دانشجویان اشاره شده است.

رامبرگ روی چهار عامل عمده که به نظر دانشجویان در آموزش بالینی آن‌ها مؤثر است تأکید می‌کند. این عوامل عبارتند از:

- ۱- مدرس مسئولیت‌های آموزشی را با تعهد قبول کند.
- ۲- رفتار مدرس به عنوان راهنما در یادگیری بالینی عمل کند.

References:

1. Irby DM. Teaching and learning in ambulatory care settings: a thematic review of the literature. *Acad Med* 1995; 70: 898-931.
2. Parsell G, Bligh J. Recent perspectives on clinical teaching. *Med Educ* 2001; 35: 409-14.
3. Parsell G, Bligh J. Recent perspective on clinical teaching. *Med Educ* 2001; 35(4): 409-14.
4. Chan DS. Combining qualitative and quantitative methods in assessing hospital learning environments. *Int J Nurs Stud* 2001; 38(4): 447-59.
5. Dunn S, Hansford B. Undergraduate nursing students' perceptions of their clinical learning environment. *J Adv Nurs* 1997; 25(6): 1299-306.
6. John S. Environment learning and teaching in the clinical. *ABC of learning and teaching in medicine*. *BMJ* 2003; 326: 591-4.
7. Hassan Zahraei R, Atash Sokhan G, Salehi S, et al. Comparing the factors related to the effective clinical teaching from faculty members' and students' points of view. *Iran J Med Educ* 2008; 7(2): 249-255. (Persian)
8. Dunn S, Hansford B. Undergraduate nursing students' perceptions of their clinical learning environment. *J Adv Nurs* 1997; 25(6): 1299-306.
9. Midgley K. Pre-registration student nurses perception of the hospital-learning environment during clinical placements. *Nurs Educ Today* 2006; 26(4): 338-45.
10. Waydhas C, Tiger G, Zeh R. Improved student preparation from implementing active learning session and a standardized curriculum in the surgical examination course. *Med Teach* 2004; 26(7): 621-4.
11. Ortwein LT. Application of standardized patient in teaching, learning and assessment. *Psychother Psychosom Med Psychol* 2006; 56(1): 22-9. (German)
12. Dunn S, Hansford B. Undergraduate nursing students' perceptions of their clinical learning environment. *J Adv Nurs* 1997; 25(6): 1299-306.
13. Lauder W, Sharkey S, and Booth S. A case study of transfer of learning in a family health nursing course for students in remote and rural areas. *Nurs Educ Pract* 2004; 4(1): 39-44.
14. Welsh I, Swann C. *Partners in learning: a guide to support and assessment in nurse education*. Oxon: Radcliffe Medical Press Ltd; 2002.
15. Romberg E. A factor analysis of students' rating of clinical teaching. *J Dent Educ* 1994; 48(5): 258-82.
16. Wilcock P, Lewis A. Putting improvement at the heart of health care. *BMJ* 2002; 28: 325(7366): 670-1.
17. Hamdy H, Williams R, Tekian A, et al. Application of "VITALS": visual indicators of teaching and learning success in reporting student evaluations of clinical teachers. *Educ Health (Abingdon)* 2001; 14(2): 267-76.
18. Irby DM, Papadakis M. Does good clinical teaching really make a difference? *Am J Med* 2001; 110(3): 231-2.
19. Glover PA. Feedback I listened, and utilized: third year nursing students perceptions to use of feedback in the clinical setting. *Int J Nurs Pract* 2000; 6(5): 247-52.
20. Espeland V, Indrehus O. Evaluation of students' satisfaction with nursing education in Norway. *J Adv Nurs* 2003; 42(3): 226-36.
21. Papp I, Markkanen M, von Bonsdorff M. Clinical environment as a learning environment: student nurses' perceptions concerning clinical learning experiences. *Nurs Educ Today* 2003; 23(4): 262-8.

A survey of the factors affecting the students' clinical skills in Jahrom University of Medical Sciences

Mosslanejad L^{*1}, Sobhanian S¹, Najafipour S¹

Received: 07/30/2011

Revised: 08/15/2011

Accepted: 09/14/2011

1. Dept. of Nursing, School of Nursing, Jahrom University of Medical Sciences, Jahrom, Iran

---

Journal of Jahrom University of Medical Sciences Vol. 9, Suppl 1, 2011

Abstract

Introduction:

There is a strong demand for high quality, cost effective clinical education experiences that facilitate the students' learning in the clinical setting. Clinical teaching is a challenging task and the instructors can use strategies to change the quality of clinical instruction. This study aimed to determine the factors affecting the students' clinical skills.

Material and Methods:

This is a cross-sectional study on nursing students of Jahrom University of Medical Sciences who were selected through simple sampling. Data were collected through a valid and reliable questionnaire on effective strategies of clinical skills including five domains of environmental, psychosocial, students, teaching and-learning strategies, and psychosocial classified based on 5 point Likert style. The highest percentage in different domains was calculated based on their importance.

Results:

According to the results, the mean scores of environmental, psychosocial and teacher factors were higher than teaching-and learning strategies and student factors. There was a significant relationship between environmental factors and the students' clinical skills. ($p=0.05$)

Conclusion:

We recommend that effective factors in clinical skills should be considered in curriculum planning to enhance and facilitate the students' learning skills in the clinical wards.

Keywords: Student, Clinical Skills, Attitude

---

* Corresponding author, Email: mossla-l@yahoo.com